

LORENZO

Apa nélkül növe, nem is tudta milyen az, ha férfi van a családban. Úgy éltek régebben, egy fészekalja nő, mama és ők négyen, mintha más nembeliek nem is léteznének a világon. Éveken át együtt aludt Jutkával, a nénjével, egy *túláságosan* is puha ágyban s minden reggel megcsókolta a mellét, amely fehér volt, mint a kréta. S mert nénje kelt föl előbb, végignézte ahogy felöltözik, derékig rózsaszínbe, feszesre kapcsolja a harisnyáját s úgy hinti, simítja a langyos vizet a lavórból fehér hasára, vállára, mellére, puha nyakára. Az alsótestét esténként mosta le a nagyobbik lavórban, egy foszlottselymű spanyolfal mögött, melyen áttetszett minden mozdulata. Nyáron nagyszélű szalmakalapot viselt, lila vagy világoskék szalaggal: mindkettő jól állt fehér bőréhez, aranyhalszín hajához.

A két kisebb a szobában aludt mamával, ők ketten a konyhában egymással, édesen.

Ahogy ott nyujtózott a napon — a melegtapintású teveször-pléden, piros fürdőtrikóban, átlangyosult tagokkal —, mindez távoli emlék volt. A szegénységet, nem lévén hozzá semmi érzéke, elfelejtette, mint a zsoldárokat, amiket elemista korában kellett bemagolni. Jutka vidékre ment férjhez, három éve s csak egyszer látta azóta. Őt persze nem lehet elfelejteni, de ő is távoli és visszahozhatatlan azokkal a füledt estékkel együtt a nehézszagú konyhában, mikor a nénje melléje csusszant az ágyba — Jutka bujt be később —, lassan, mintha úsznék s térde az övéhez ért s az övé megkereste a helyét két síma combja között.

„Haggard nekifeszítette ziháló mellkasát a nehéz tölgyajtónak — olvasta most —, de a zár nem engedett. Homlokán kidagadtak az erek, nekivadult keze görcsösen rázta a kilincset, a verejték szakadt egész testéről. Kiáltozni szeretett volna tehetetlen dühében, ha tőle függ, hangyává zsugorodik és bemászik a kulcslyukon. Nem is gondolkozott már, egyetlen vak ösztön fűtötte csak: oda bejutni, ha beleőrül is, ha belepusztul is. Egy pillanatra kimerülten az ajtófélfának roskadt, a szobából suttogást vélt hallani. „Bent vannak, mégis bent vannak és él még“ — ez újabb erőt öntött izmaiba, újból nekifeszült a kemény tölgyfaajtónak. „Marjorie, ó, Marjorie...“ — hörögte.“

Hátralapozott s már tudta, amit Haggard még nem tudott. De csak néhány sort engedett, lélekzetvisszafojtva, az értelméhez, csak éppen belemart a titokba. Ez már az utolsó fejezet volt, utána bemegy, iszik egy *nagy* pohár vizet, talán megeszi az uzsonnáját is. És aztán... sajnos, a *Közgazdaságtan*-t nem lehet tovább halogatni. De addig Haggard és Marjorie...

Apó hangját hallja a kert mélyéből, az üvegházak mellől. Tagoltan, kicsit botladozva beszél, mintha olvasna. Így szokott mamával is,

reggel, mikor ő még ágyban van — ott kapja meg a kávéját —, botladozó, kiszikkadt hangon. Vajjon miért ment hozzá mama?

— ... mert ők, Theobald úr, katolikusok az édesapjuk után, a két kisebb katolikus, csak nyárára jönnek haza a zárdából. A lányokat nevelje gondosan az ember, a lelkükre nagyon kell vigyázni, nem igaz?

Jól tette, hogy hozzáment, apó kiskirály itt, kertész és házmester, de inkább kertész. A lakás az alagsorban — s ez az alagsor már majdnem földszint! — a rádió — 3+1 lámpás Orion —, az alagsori fürdőszoba, a jégszekrény, melyet nemrég kaptak Laxenburgéktól, a kert is nagyobb részét s egy kicsit még a villa is... mind, mind az övék. Igaz, hogy procc emberek, mint akiknek sok a pénzük. De Istenem, ki bánja őket? Alig beszél velük, alig beszélnek vele. Csak Theobald, ez a rémes Theobald ereszkedik hosszabb-rövidebb barátkozásba, komoly mosollyal, a szemüveg mögött kiolvashatatlan tekintettel. Szép szája van pedig és nagy csontos keze és fenemód elegáns ruhákban jár, amelyeket Angliából hozott magával. De olyan savanyú valahogy, olyan szakszerű.

— Egy valóságos csodagyerek, kérem — botorkálnak a hangok, apóék mintha közelebb jöttek volna —, ügyes is meg okos is, az iskolában oda vannak érte, a gyorsírás tanárja nem győz betelni vele, azt ígéri, folyton azt ígéri...

S Theobald szárazon, szakszerűen:

— Szép lány.

Ezt pár napja a szemébe is megmondta:

— Maga igazán nagyon csinos lány, Márta. Remek nő lesz magából.

Ha más mond ilyent, még a tánciskolában is, melegség önti el. Ez azonban *hideg* megállapítás volt, csak arra jó, hogy valamire fölhívja a figyelmét, ami addig nem jutott eszébe... lány és nő... hogy ez kettő. De hogy mi a különbség?

Ké éve sincs, hogy mama újból férjhezment s most mégis úgy tűnik fel, mintha régóta laknának itt s ami ezelőtt volt, mind *egyformán* régen volt, a gyermekkor, papa halála, az a boldogító-lesújtó fölfedezés, hogy őt csak Jutka szereti igazán, Gabi és Luca születése — akkor rendkívül mulatságosnak találta, hogy velük ez is megeshetett, hogy az ő családjukban ikrek születtek, szegény papa, ha látta volna a két édes kis jószágot, a saját születése, tizenkétéves korában, mikor Jutka azt mondta egyszer: „Kis bolond, szép vagy, különösen a szemed, az orrocskád és a fogad, ezt jegyezd meg jól és lehet, hogy nagyon szép lábad lesz“, s az a rémes emlék, mikor Jutkát váratlanul meglátta egy férfi karjában a sötétkék-csempés kapualjban s először vette tudomásul, hogy a férfiak *így* csókolják meg a nőket — sirt utána este s a nénje harapófogóval sem tudta kiszedni belőle, hogy miért —, az állandó gyötrelmem, hogy kevés pénzük van, hogy mamának folyton gürcölni kell, megalázó helyzetek az iskolában, mert egy vagy más okból hazudni *kellett*, tartani tőle, hogy kiderül s mindez — mint lassan rájött — a szegénység miatt; az első tánciskola izzadt-tenyerű kamaszokkal...

„... kimerülten csuklott össze az ajtó előtt. Kétségbeesve érezte, hogy minden ereje cserbenhagyja és ez ellen nem tud mit tenni. Agyában össze-vissza kavargtak a hajszás nap eseményei, egy pillanatra felvillant előtte Marjorie arca, azzal a rémült, segélyt kérő pillantással, amellyel beszállt az autóba, minduntalan a telefon csörömpölését hallotta s azt a rekedt hangot a drót túlsó végén, fenyegetően és mégis segítségért kiáltva. „Édes, kis Marjorie!“ — mondotta és könyvek tolokodtak a szemébe. „Marjorie!“ — kiáltott föl hirtelen heveséssel, hogy a folyosóablakok megremegtek a hangjától.

Ekkor újra suttogást, majd éles sikolyt hallott a szobából. Egy szempillantás alatt talpraszökött és ...“

Az emeleten a méltóságos asszony a szeretőjével beszélget, aki itt ebédelt. Hangjukból néha lepottyan egy-egy darabka, kint ülnek az erkélyen a piros-barna csíkos vászontető alatt. Semmi hőség nincs még a levegőben, semmi tej-ködös nyári káprázat. Május. „Az ő korában“ — tündökött még nemrég is, mi tagadás, kissé megzavarodva. De alapjában büszke volt rá, hogy fölfedezte ezt a viszonyt, hogy észrevette, hogy tudomásul vette — az élet egy meglepő tényét. „A szeretője neki“, „viszonyuk van“ — a fogalmazás eleinte tárgyilagos merészség jele volt, kínos pontosságé, mely mindenáron szembenéz a valósággal, de már nem érezte sem merésznek, sem különösen pontosnak, megszokta, elkoptatta.

„A döntő: belenőni a társadalomba“, — Theobald egy véletlenül elkaptott mondatával hetekig nem tudott mit kezdeni. Ez volt főképp kiállhatatlan Theobaldban, ez a fontoskodás vagy mi, amellyel zavarba ejtette az embert. Meg volt győződve, hogy alapjában véve ostoba s mégis, nem egy lényeges dolgot megtudott már tőle. Megnőni — valószínűleg erről van szó, nem pedig „belenőni“, ellenszenves szó, semmi szükség rá.

Jutkának gyermekien duzzadt volt az ajka — reggel, ha fölébredt. Ő bebujt a takaró alá mint egy kiscica, az émélyítő sötétbe, arcát odanyomta a hasához, melyben csendes moccanások keltek és aludtak, átölelte a csípőjét, fölszúszott a szívéhez s behunytt szemmel hegyezte a fülét, hogy a súlyos lüktetés mögül kihallja azt a halk zuhogást, ahogy a vére szétárad a bőre alatt. Persze, sohasem hallotta. Aztán hirtelen kidugta a fejét a takaró alól és megcsókolta a mellét, amely fehérebb volt a batiszt hálóingnél.

Búcsúznak az erkélyen, Theobald előrejön és kikíséri a távozót. Vajjon tudja az okos Theobald? Nem volt könnyű kinyomozni s ha lassan meg nem szabadult volna gyermekkori jóhiszeműségétől — belenőni a társadalomba? — máig sem tudná. Bizonyítéka nincs, de *biztos* benne, ezernyi jeltől. Búgni kezd egy mótör, a kocsis finoman súrolja a lejtőt, a kanyarban csendes sikoltás kél a gumi alól. Theobald jön visszafelé a kavicsos, ropog a cipője talpa. Őt nem láthatja a terrasztól. A kert most olyan színű, mint a sóska-mártás, a leveleken még rajta van a frissesség tejföle, semmi harag bennük, semmi méreg bennük.

Volna valami közte és mama közt — így töpreng Theobald —, ahogy beszélnek? A feltevés *abszurd*, ha mamára gondol — s mégsem

teljesen lehetetlen, általánosságban elgondolva. De az is biztos, hogy az elme szinte automatikusan működik, ha bizonyos helyzeteket kell interpretálnia: eleve kiszűr egyet a lehetőségek közül s makacsul kötözi, bogozza hozzá az adott szituációhoz. Hátha jóbarátok, el lehetne képzelni ezt is, hátha olyan kapcsolat van köztük, amely sem szerelem, sem barátság — ki tudja? Hétkor fel kell hívni Ronniet, vagy egyenesen felmenni hozzá, nem vacsorázik itthon. Zsuzsamát viszont fel se hívja, ezt a viszonyt vissza kell fejleszteni, kényelmetlen a férje miatt s már nem is szereti úgy, mint Ronniet. A kényelmesebb megoldás mindig jobb is — azt kell választani. Ötre ígért Lorenzo, legjobb lesz, ha a terrazon maradnak, nincs még túlmeleg. Kár, hogy ritkán találkoznak, most érzi, hogy sok mondanivalója van Lorenzo számára, Lorenzo az, akiben nyoma sincs a rendszeres gondolkozásnak, ami szomorú minden más esetben, de irgalmatlanul jó, ha az ember vallani akar, mert Lorenzo a maga laza gondolatmenetén haladva, egy-egy epizódhoz kapcsolt újabb kis epizóddal, egy-egy tendencia nélkül, a faggatás legtávolabbi szándéka nélkül odavetett kérdéssel úgy gombolyítja ki a másikat, hogy az élvezheti a kitárulkozás minden gyönyörét a lelepleztetés szégyene nélkül. Szereti vajjon a whiskyt? Még sohase kérdezte tőle, de most megkínálja, hadd mulasson az angomániáján. Pár perc múlva őt.

„Az így keletkező empirikus alapellentétnek elvileg semmi köze sincs a test és lélek kettősségéhez, más szóval az evilági lét döntő alternatívája többé nem a fizikai és a pszichikai, hanem az érzékelhető és az érthető. Az újfajta dualizmus ontológiailag a test és a lélek kettősségének helyét foglalja el... Teoretikus szempontból kénytelenek vagyunk a tisztán pszichikait a fizikaival együtt mint *jelentés-nélkülieket* ennek az empirikus világalternatívának az egyik oldalán elhelyezni s a másik oldalon szembeállítani velük a jelentéseknek sem nem fizikai, sem nem pszichikai létét.

E gondolat egyszersmind újabb problémához vezet. Éppen fejtegetésünk nyomán merülhet föl az a vélemény, hogy az érzékelhető és az érthető világ két alapvetően különböző terület. Lehetséges, hogy semmiféle kapcsolat ne volna köztük?“ Lehetséges? — tündött Theobald, anyjára gondolva.

„Revolver dördült, kétszer egymás után. A férfi erejének végső megfeszítésével újabb rohamra indult az ajtó ellen s a zár végre engedett. Amint hanyatt-homlok bezuhant a szobába, első pillantása Marjoriera esett, aki ijedten összekuporodva ült a dívány sarkában, a nyaka és a melle csupa vér volt a dulakodástól — bizonyára a brosstú sebezte meg —, a revolver kiesett a kezéből. Előtte a szőnyegen ott feküdt Jim, a „feketearcú“, félkezét még mindig a díványra emelve...“

Hanyatt fordult, megkönnyebülten húzta végig a kezét combján és csípőjén. Néhány lap már az egész. Az imént elálmosodott a naptól, szomjazott is, de lusta volt bemenni, míg nem végez a könyvvel. Most hirtelen friss lett, szomjúsága elszállott. A melle úgy kezdett föl és alá járni, mint csók előtt; mintha nagyon közel hajolt volna hozzá valaki, a haja már a halántékát karmolja, szempillájuk összeér; elédesedett

a szája, csípője lehelletnyire megrándult. Egy hang volt az egész, amelyet nem hallott tisztán.

Télen ismerte meg, a korcsolyapályán. Magányosan firkálta a nyolcasokat egy sarokban, fekete, testhez simuló korcsolyázódressz volt rajta, haja puhán lengett utána, amint hátrafelé röppent. Ahogyan megmerítette magát egy-egy kadett-ugrásban, látszott, hogy mennyire saját mozdulatainak a mámora tartja fogva, mennyire nem a mutogatásért „dolgozik”. Ő egyszerűen megállt és bámulta; lábát, mely ritmikusan billent előre-hátra, izmos combját, melyen pattanáig feszült a fekete trikóanyag. Önfeledten játszott, mint egy kisfiú. Harmincöt-éves is megvan — gondolta s nem mozdult, csak nézte elbűvölve. A pálya fölött ekkor gyújtották meg a lámpákat, csupa sárga csillogás lett minden, ami az imént kékes-fehér volt. Megállt és észrevette őt. S ő szégyenkezve, majdnem könnyekig dühösödve érezte, hogy milyen rövid a szoknyája. A férfi lassan, szinte úszva melléje kanyarodott, kezét nyújtotta. Olyasfajta langyosság járta át, mint évekkel előbb, mikor Jutka esténként bebújt melléje az ágyba. S szállottak együtt, boldogan — már ami őt illeti —, némán. Elhagyták azt a magányos szögletet, becsúsztak, begabalyodtak az emberek közé; néha úgy tűnt föl, hogy a nyakát csókolja, de tudta, hogy nem igaz, néha meleg lehellet csapta meg a fülét, ilyesformán: „Szeretek! Megőrülök!”, de tudta, hogy képzelgés. Oldalról keményrajzú volt az arca, semmi gyermekesség nem volt benne, majdnem azt mondhatni: semmi kedvesség.

— Nekem félhatra haza kell mennem — szólt mintegy segélyért kiáltva s legszívesebben elbőgte volna magát.

— Én még maradok.

Nem kérdezte, hogy hol lakik, ki kíséri haza, ki fogja lesegíteni a korcsolyáját. Az egyik kezét elengedte, a másikat felemelte a szájához és csókot préselt — talán nem is egészen komolyan — a pullóver ujjá alá.

Kétszer korcsolyáztak még együtt s közben alig beszéltek tíz szót. Nem tudta meg például azt sem, mi a neve. Annyit elárult, hogy tanár, de hogy milyen s hol, azt már nem. Kora tavasszal az autóbuszon látta. Divatos felöltő volt rajta, nagyszélű szürke kalap, egy idősebb férfival beszélgetett. „Nem vett észre” — gondolta akkor. Egyszer itt találkozott vele, a kertkapuban. Megbillentette a kalapját, mosolygott, „Nem ismert meg” — eszmélt rá és belepirult.

Most, ahogy kilépnek a terraszra, világosan hallja:

— Remek táj ez, Theobald, észrevetted?

„Én még maradok”. Valami metsző határozottság van a hangjában, feledhetetlen, összetéveszthetetlen. Ha fölülne, megpillanthatná, de nem, a világért észre ne vegyék. Csendesen közelebb húzódik a terraszhoz, a sűrű levél- és indaszövevényen azonban nem látni át. De hallja minden szavukat.

— Hát még ha este látnád, a naplementét. A Svábhegy mögött mindig másként megy le a nap, a legkülönfélébb felhőfigurák között, soha két egyforma naplementét! Vagy ha koratavasszal látnád, mikor

a Sashegy sziklakúpja olyan a virágzó almafák és cseresznyefák mögött, mint valami kicsinyített Fuzsijáma.

Theobaldnak szokatlanul lágy a hangja, felényire sem fontoskodó, mint máskor. S most szinte gyöngéd:

— Ehhez mit szólsz, öreg Lorenzo?

Két pohár összezizzen, Theobaldot megkrákoktatja az ital. Lorenzoak hívják, vagy csak Theobald adta neki ezt a nevet? Mindenkit elkeresztel, lehetetlen idegen nevekre, azt mondják valójában ő sem Theobald, hanem Zoltán. „A szeretője tudnék lenni, — dönti most el hirtelen — annyira kívánom“. Telt combjára gondol a korcsolyázó-dresszben, idegen mosolyára, mikor megemelte a kalapját. „Lorenzo a szeretőm, odaadom magam neki. Pedig legkisebb jelét sem adta, hogy elismerne, elfogadna. Milyen kétségbeejtő! Jutka szeretett, senki más. Irigylésreméltó Marjorie, hogy ketten is... és hogy végül Haggard...“ De nem megy az olvasás, a terrazon tovább beszélgetnek.

Csupa szöglet és vonal az arca, — gondolja Theobald — nem gömbszerű, nem tömbszerű. Szellemes és zárkózott arc, a szeme csupa okosság. Kitalálni neki Ronniet és Zsuzsannát? Világoskék a szeme, a haja egészen sötét. De mintha már hullana, mintha magasodnék a homloka. Pompás inge van mindig, ez a nyakkendő viszont rikolt. Semmi hajlat, árnyalatosság az arcában, csak szöglet és merész átmenet. Soha semmivel szemben nem állt értetlenül, ami az emberekre vonatkozott, a maga módján eligazodik a világban. Azt hiszi, hogy ismeri az embereket, pedig csak csendes humorral szemléli őket s ez éppolyan téves, mint minden más rész-szemlélet. Képtelen egészbe-látni s mégis eligazodik, valami ösztön vezeti, mint a nőket. Beszéd közben hátradől a fonott székekben, keze ölbe kulcsolva — finomkөрmü, vékony ujjak —, lába keresztbevetve, haja csillog a napfényben, félfüle rózsaszínen világít, nyakkendője, mint egy kemény asszonysikoly.

— Olyan volt, mint a legtöbb: szőke és kékszemű. Akár egy étvágygerjesztő fogás, amely a biztos élvezeten túl nem ígér semmi izgalmat az ínynak, vagy egy remek selyeming, amelynek tapintását mohón áhítozza a bőr, de ha felhúzzuk, hűsít és langyosít legfeljebb, nem éget. Műveletlen volt, ájtatos tagja egy bridzs-komániának, gint ivott, ópiumos cigarettákat szívott, hogy a képzeletét egy kicsit felizgasson. Ha leszámítottad a testét, a ruháját s ezt a néhány rossz szokását — mi maradt belőle? A pusztá megpillantásától nyers lettél és útszéli, s ha később megérintetted a kezét, otrombán arra gondoltál: „Mire jó ez? Térjünk a tárgyra“, aminél csak az volt jellemzőbb és leverőbb, hogy ő ki is mondta ezt, mielőtt elgondoltad volna. S mégis az egyetlen üdítő alkoholcsepp a szárazságban az a szőke haj s kék szem. Várj csak... ebből talán megérted: egy miniszter lánya, tele mindenfajta, de különösen zenei sznobizmussal, csontos és birtokolni vágyó, egy mogorva hegedűművész, aki minden éjjel újabb szobalányt próbált elcsábítani, s aki tehetetlenségét hisztérikus zokogással igyekezett elföldni — mindössze egy fürdőszoba volt köztünk s nekem egész éjjel zuhogtatnom kellett a vizet, ha nem akartam hallani a vinyogását —, egy alkoholista fakereskedő — legfeltűnőbb volt rajta ecset-szerű, mozgékony bajsza, amely egyedül élt halott arcában —, a fele-

ségével, egy élveteg pillantású, irtózatosan kövér nővel — a miniszterlány mellett a bridzs-társaságnak legdühösebb tagja —, egy fiatal orvos, a harmadik bridzsező, bazedovos szemek; az orvos szeretője — ennek fekete bodorhaja volt, *rendkívül* hegyes orra, s a szoknyája alatt nem viselt nadrágot. Aztán... szóval ilyenek mind s én hagytam, hogy az a szőke, az egyetlen üdítő csöpp, belémessen.

„... és ültek egymás mellett a csillámokkal teleszórt homokban. Haggard átölelte a nő vállát, amelyet még most is meg-megrázott a zokogás. A férfi a tengerre nézett, kimondhatatlan nyugalom ereszkedett a lelkére. „Marjorie — suttogta — édes kis Marjoriem!” Gyöngegően magához vonta a síró asszonyt, aki még mindig az elmúlt hetek emlékeinek nyomasztó súlya alatt vergődött, s megcsókolta áttüzesedett arcockáját...”

Szeretni tudná, bár lehet, hogy csak a testével kívánja. Együtt élnek majd valahol a nap bizonyos óráiban, titokban eljár hozzá s ha leül a szobájában, nem igazítja meg a szoknyáját. Vajon a test leszámításával belőle sok maradna? Ó, abban semmi testi nincs, ahogy Jutkára gondol, melankólikusan. Mennyire más volt, míg együtt lehettek, soha nem érzett szomorúságot, inkább izgalmas meleget abban a jó füllelt tudomásban, amellyel egymásról bírtak. Ismerte a bőrét, a nyaka ízét, a melle illatát. Megcsókolná a Lorenzo mellét is, hallgatná a szívverését, tapintaná a bőrét, ha a szeretője lenne. Mért szól közbe ez a kiállhatatlan Theobald? Kómikus a szemüvegével, ahogy a homlokát ráncolja, az álla gyermeki, az orra, mint egy karvalyé. „Jöjj egész közel hozzám és szoríts, hogy sírjak, azt se bánom, csak szerethesselek, Lorenzo, édes, ó, ó...” Mennyi nővel lehetett dolga már? S szerették-e, kívánták-e így?

— Féltekeny volt, azt hitte, hogy minden pillantásomról számadással tartozom. S engem az ilyesmi rendkívül mulattat egy alakuló viszonyban: az ostobaság, melynél fogva az ilyen szőke-kékszeműek azt hiszik, hogy valóban van valami közük hozzám, az önhippség, mely eltakarja szemük elől önön lényegtelenységüket. El nem engedte volna, hogy a cukrot ő csusztassa a kávémba, hogy időnkint ellenőrizze, mit olvasok — bosszantásból folyton egy cirillbetűs bibliát hordtam a zsebemben, amiről nem tudta megállapítani, hogy micsoda —, hogy megvizsgálja a zsebkendőim monogrammját — s közben gyanakodva próbálja kihámozni azt a sokfajta illatot, amely fölhalmozódott bennük —, hogy kifaggasson volt szerelmeimről — képzelheted, milyen hűségesen beszámoltam! —, hogy olykor végigtapogassa egész testemet, nem talál-e valahol friss és beszédes karcolást, vagy régibb forradást, tördőzés nyomát, árulkodót rejtett életemre. Ha új arc bukkant föl a szállóban, nem mulasztottam el megjegyezni:

— Mindígg ilyenről álmodtam. Még sohasem volt vöröshajú szeretőm. Ó, hogy gyötör a vágy utána!

De lehettem akármilyen melodramatikus, a horgot bekapta. Ő nem osztozik rajtam, ne alázzam meg annyira, ő teljesen akar, vagy sehogy. Így hát olykor az övé voltam, teljesen — a hite szerint —, máskor a magamé, sokkal teljesebben, s mindketten jól éreztük magunkat...

Nem tud szóhoz jutni tőle, nem is fog ma délután, biztosra vehető. Ami egy órája, míg Lorenzora várt, egyszerűnek látszott, visszarendetlenkedett azzá, ami tegnap volt. Zsuzsannát nem lehet egyszerűen otthagyni, anélkül, hogy szisztematikusan átgondolná... Ha ez a szózsák hagyta volna végigbeszélni, hogy maga előtt is pontosan kibonthassa a viszonyt, s a másikat, az újat Ronniival... De így? Kit érdekelnek ezek a nyári flörtök, holmi kékszemű szőkék, fekete bodrosak? Természetesen Lorenzo észre sem veszi, hogy a dezintegrált emberek módjára hogyan kap minden kínálkozó kapcsolat után s mennyire fenéig élvezi ezeket a stupid kis viszonyokat, amelyekben intellektuális felsőbbrendűsége erkölcstelenül kényelmes helyzetet biztosít neki. Van valami mélységesen gonosz a magatartásában... Csupavonal arca most csak egy lány folt a napfényben; már régen nem őt nézi, hanem *túl* rajta a zöld tereket, Csepel kéményeit. Inkább Ronniel telefonálja le?

— Egy este céltalanul, szinte dühösen ültem a társalgóban. Aznap esős idő volt, nem lehet üszni, vitorlázni. Délelőtt előszedtem a könyveimet, jegyzeteimet. Persze te csak nevensz ezen az amatőr-vonzalmon a tudomány iránt, pedig hidd el, ezt is komolyan kell venni. Hogy *mióta* csinálom? S talán soha sem lesz belőle magántanári értekezés? De nem múlik el hónap, hogy kétszer-háromszor elő ne venném — az Artúr-mondakör motívum-története, emlékszel? —, s még mindig úgy érzem, hogy közöm van ehhez a témához, hogy közelében, azokon a ritka napokon, mikor együtt lehetek vele, jóleső ámulat fog el, valami intím csodálkozás bizonyos dolgok fölött, amelyekről csak én tudok. Ott ücsörgök a szállodai szobában a könyvek és jegyzetek meghitt légkörében, s egyszerre kopogtatás nélkül belép az én kékszemű szerelmem és a nyakamra telepszik. És nem megy le róla, bármennyire borús a képem. Félretolja a könyveket az asztalon, ül az ölemben...

Még ma is tart vajon? S tartott akkor is, mikor együtt korcsolyáztak? Jutkának elmondja ezt a történetet, ha legközelebb találkoznak — ki másnak mondhatná el? —, olyan különös. S ha a szeretője lesz, elmondja azt is? Jutka sohasem beszélt a szerelmeiről, mindig általánosságban említette a dolgot, mintha könyvekből tudná, vagy magától jött volna rá. De fokozatosan *mindent* meg lehetett tudni tőle, az összes titkokat, ha együtt mentek valahová, vagy vasárnap reggelenként, mikor tovább maradtak az ágyban. Gabi és Luca vajon kitől fogja hallani? Neki kell elmondani, s talán már ezen a nyáron. „... megcsókolta áttüzesedett arcocskáját. Mikor összeért az ajkuk, az asszony testén az elfojtott zokogás utolsó rándulása futott át, aztán elcsendesült, mint egy fáradt kismadár és engedelmesen adta oda magát a férfi ölelésének. — Vége. —“

— Belemegyek a játékba azzal, hogy essünk túl rajta minél hamarabb s máris kötném az útilaput a talpára. Ó félreérti izgatott igyekezetemet — vagy nem is nagyon figyel. Fekszem mellette egy heverőn, kényelmetlenül s nem enged mozdulni. A félkarom, amelyen teljes súlyával rajta fekszik, ki akar törni, mikor megmoccantom, elzsibbad. Az agyam is zsibbadozni kezd, elálmosodom. Mikor fel-

ébredek, újból kezdődik az egész. Az órára lesek, ebédidő jóval elmúlt. Leténfergünk az étterembe. Aztán vissza a szobába s már nem is nagyon bánom, ami történik velem, ez a nap elúszott, az első órák után minden reményt föladtam, hogy valamit megmentsek belőle. Marad egy keserű-émelygős szorongás a torokban, hetekig nem tudok a jegyzeteimre nézni. Vacsora után ülök a társalgóban, dühösen. Ők bridzseznek. Így csinálnák a világ bármely pontján, a holdban is, este kilenctől éjfélig. A miniszterlány, a fásné, a doktor és ő. Ostobán, möhön bámulják a lapjaikat. Ekkor történik valami. Belép egy egyenes-tartású férfi — tarkója hátraszegve —, s mintha elválták volna a rosszkedvemet. Nem láttam még itt, aznap érkezhett. Az egyik asztalról felvesz egy „Illustration“-t, elmegy a terem túlsó végébe, messze a bridzsezőktől, belétemetkezik. Nincs egy pillantása, mosolya senkihez. A hátát látom s hátulról az arcélét, ferdén, ahogy a képeslapot forgatja. Barna, középkorú arc, professzoros szigorúság, komoly, nagy fülek. Homlokán az intellektus szépsége s valami megmagyarázhatatlan tisztaság egész lényén. Fel tudod fogni ezt? Egy olyan nap után! Tizenegy körül feláll és kimegy, megint nem néz senkire. Míg ott ülök, egész idő alatt nem bírom kiverni a fejemből. Éjféltől után belémkarol a szeretőm, szája egy rózsaszín pacni, szeme mint egy angyalé, olyan ártatlan. Én alig állok a lábamon, torkomban még az egész nap undora. Cipel lefelé a bárba, most ő játszik velem.

— Látod ezt a kopasz alakot, valamikor azt hittem, meghalok érte. De két év alatt rájöttem, hogy unom.

Undor az is, hogy játszani is csak ilyesmit tudunk. Az egyik asztalnál ott ül az én „professzor“-om, lábam mégjobban elbizonytalanodik az örömtől. És ekkor kiderül, hogy ismerik egymást. Tíz bosszúsággal, csömörrel terhes órát bocsátok meg egy szőke frizurának, kék szempár fölött, míg bemutat egymásnak. Lágy orrhangja van...

Mi köze ehhez, mi a fenének kell végighallgatnia? Ilyen undorító kis viszonyról nem érdemes beszélni, az ilyenben nem szabad belemenni, ez nem is problematikus. Persze, Ronnie... Mégis Zsuzsánna az, aki több kettejük közül, oly hosszú meghittség után. Nem telefonál, csak fölmege a szokott időben. A válásba pedig bele kell vágni, nincs mit gondolkozni. Tiszta helyzetet egy tiszta érzelemhez. Most éli meg először igazán, hogy mennyire tiszta és teljes viszony ez.

— És most szeretnék ilyeneket mondani: „személyének varázsa“, „beszédének kelleme“, „egyéniségének telítettsége“. Csupa olyan témáról beszélt — az egzisztenciát érintő közhelyekről —, amely mindenki mást türehetetlen bölcsködésbe sodort volna — ő maga volt a derűs bölcsesség. S mindezt azért mondom el — ámbár sokkal részletesebben kellene — (Isten ments! Mindjárt félhét, Zsuzsánna már... Milyen remekül beszél, Istenem, napokig elhallgatná, édes Lorenzo...), hogy megértsd: én az első pillanattól fogva tisztában voltam az ő nagyságával, ha nem is volt arról pontos fogalmam. Mikor megmondta, hogy festő s kérésemre megismételte a nevét, amelyet bemutatkozásakor nem hallottam, egyszerűen tárgyi támasztékot kapott ez a csodálat, érthetővé vált, nem volt benne többé semmi cso-

ébredek, újból kezdődik az egész. Az órára lesek, ebéidő jóval elmúlt. Leténfergünk az étterembe. Aztán vissza a szobába s már nem is nagyon bánom, ami történik velem, ez a nap elúszott, az első órák után minden reményt föladtam, hogy valamit megmentsek belőle. Marad egy keserű-émelygős szorongás a torokban, hetekig nem tudok a jegyzeteimre nézni. Vacsora után ülök a társalgóban, dühösen. Ők bridzseznek. Így csinálnák a világ bármely pontján, a holdban is, este kilenctől éjfélig. A miniszterlány, a fásné, a doktor és ő. Ostobán, mohón bámulják a lapjaikat. Ekkor történik valami. Belép egy egyenes-tartású férfi — tarkója hátraszegve —, s mintha elválták volna a rosszkedvemet. Nem láttam még itt, aznap érkezhett. Az egyik asztalról felvesz egy „Illustration“-t, elmegy a terem túlsó végébe, messze a bridzsezőktől, belétemetkezik. Nincs egy pillantása, mosolya senkihez. A hátát látom s hátulról az arcélét, ferdén, ahogy a képeslapot forgatja. Barna, középkorú arc, professzoros szigorúság, komoly, nagy fülek. Homlokán az intellektus szépsége s valami megmagyarázhatatlan tisztaság egész lényén. Fel tudod fogni ezt? Egy olyan nap után! Tizenegy körül feláll és kimegy, megint nem néz senkire. Míg ott ülök, egész idő alatt nem bírom kiverni a fejemből. Éjféltől után belémkarol a szeretőm, szája egy rózsaszín pacni, szeme mint egy angyalé, olyan ártatlan. Én alig állok a lábamon, torkomban még az egész nap undora. Cipel lefelé a bárba, most ő játszik velem.

— Látod ezt a kopasz alakot, valamikor azt hittem, meghalok érte. De két év alatt rájöttem, hogy unom.

Undor az is, hogy játszani is csak ilyesmit tudunk. Az egyik asztalnál ott ül az én „professzor“-om, lábam mégjobban elbizonytalanodik az örömtől. És ekkor kiderül, hogy ismerik egymást. Tíz bosszúsággal, csömörrel terhes órát bocsátok meg egy szőke frizurának, kék szempár fölött, míg bemutat egymásnak. Lágy orrhangja van...

Mi köze ehhez, mi a fenének kell végighallgatnia? Ilyen undorító kis viszonyról nem érdemes beszélni, az ilyenben nem szabad belemenni, ez nem is problematikus. Persze, Ronnie... Mégis Zsuzsánna az, aki több kettejük közül, oly hosszú meghittség után. Nem telefonál, csak fölmege a szokott időben. A válasza pedig bele kell vágni, nincs mit gondolkozni. Tiszta helyzetet egy tiszta érzelemhez. Most éli meg először igazán, hogy mennyire tiszta és teljes viszony ez.

— És most szeretnék ilyeneket mondani: „személyének varázsa“, „beszédének kelleme“, „egyéniségének telítettsége“. Csupa olyan témáról beszélt — az egzisztenciát érintő közhelyekről —, amely mindenki mást türehtelen bölcsködésbe sodort volna — ő maga volt a derűs bölcsesség. S mindezt azért mondom el — ámbár sokkal részletesebben kellene — (Isten ments! Mindjárt félhét, Zsuzsánna már... Milyen remekül beszél, Istenem, napokig elhallgatná, édes Lorenzo...), hogy megértsd: én az első pillanattól fogva tisztában voltam az ő nagyságával, ha nem is volt arról pontos fogalmam. Mikor megmondta, hogy festő s kérésemre megismételte a nevét, amelyet bemutatkozásakor nem hallottam, egyszerűen tárgyi támasztékot kapott ez a csodálat, érthetővé vált, nem volt benne többé semmi cso-

dálatos. Emlékeztem a képeire s azokhoz képest az ember már nem is tűnt *olyan* nagynak.

— Reggel fölbredve: a szoba az elrendezetlen könyvekkel, az ablak peremére behulló eső az előző nappalt idézte. Ó, ha lenyelne az ágy, hogy sohse kelljen felkelnem belőle! Aztán felédesedett az ínyemen az esti beszélgetés íze a bárban, s kiugrottam és gyorsan megfürödtem. Korán volt, az étteremben egyetlen vendég ült, mintha várt volna rám, Köszöntem és letelepedtem az asztalához.

— Öregem — kezdte csendesen —, sajnálom magát ezért a viszonyért. Méltatlan magához.

— De hát honnan... — csak hebegtem.

— Éjjel bejött hozzám és mindent elmondott. Én évekig ismertem.

Szomorúan mosolygott. Ültem s bámultam a csészembe, néztem az apró fémkannákat, amelyekben a tej fehérlett és a kávé feketélt, a pirosszínű dzsemet egy üvegtálban, a kerek nikkelfedő alatt. Az árulkodás, a piszkos indiszkréció aljassága? Nem ez fájt legjobban. Az a szomorú mosoly: „Én évekig ismertem.“ Hogy bennem megvan az alantas vágy, amely a rossz felé húz, erre keserves volt gondolnom, de hogy őbenne is — erre kibírhatatlan! És mindennek tetejébe kínzó gyanúm ébredt, hogy tegnapi csodálatom nem is emberi nagyságának, intellektuális szépségének szólt, hanem egészen másnak! Érted?

Nem érti. Ez a szenvelgő átcsapás szennyes kis szerelmi adalékokból valami büntudat-félébe — mi ez? Természetesen, egyensúlyhiány, centrumtalanság. Az érzékelhetőnek és érthetőnek makacs szétválasztása, összefüggéstelensége. Mi értelme így? Van valami határozottan zavaró az egész történetben, valami irritáló homály. Igaz, nem figyelt oda eléggé... Zsuzsánna boldog lesz... Csak nem...

Ő érti, ő érti. Valami sugárzik némelyik emberből, ami szeretnivalóvá teszi. Ilyen Jutka, ilyen Lorenzo. Nem ismert senkit, aki Jutkát ne szerette volna. Szép, de ez talán nem minden, őt már sokkal kevesebben szeretik, pedig azt mondják, nem csúnya. Miért szenved Lorenzo? Őt is szeretni fogják mindig, mitől fél? Ha gyermeke lesz tőle, azt sem bánja. Mindenestül, feltétel nélkül vállalja Lorenzot, hogyne vállalná a hibáit, „alantas vágy“-ait? Vállalja mindenekelőtt a teste érintését s mégiscsak ez a legnagyobb áldozat. (Jutka szavai? Igaza volt.) „Végy birtokodba, édes...”

— Addig hittem, hogy ez alól van kivétel, hogy ez csak bizonyos — alantasabb — viszonylatban érvényesül, van ami mégis tisztán marad tőle... Mit magyarázom? Túl vagyok rajta. Beszélt még, de nem hallottam a szavait. Reggeli után felrohantam annak a szájának a szobájába. Éppen akkor lépett ki a fürdőszobából, meztelenül. Megijedt, maga elé kapta a kezét. Pofonütöttem és belérúgtam. Aztán leestem egy székbe, sírva... De ez nem tartozik ide. Pár nap múlva lejárt a szabadságom, haza kellett jönnöm. Nem engedtek egyedül, olyan állapotban voltam. Régebben azzal hitgettem magam,

hogy nem nagyobb bűn ez, mint a paráznaságnak bármilyen fajtája, most... de nem ez a probléma.

Mégis igen. Ezt nem tudta róla. Húsz éve ismeri. Gimnazista korukban együtt csapták a szelet a lányoknak, emlékszik, Lorenzo hetedikes volt, mikor faképnél hagyta az iskolát, hogy elvehesse szerelmét.

— Együtt utaztunk. Pestre érve a nagy művész lakást bérelt ki közös szerelmünknek, aki más években vidéki színtársulatok tagjaként boldogította a szerencsétleneket. Mi tagadás szerettem ezt a rongyot, s szeretem még ma is. De bármely pillanatban kész volnék kidobni, ha tudnám, hogy ezzel segíték magamon. Akihez eltéphetetlen kötelék fűz, örökké a legmagasabb hőfokon izzó szerelem, az maga a — festő. S éppen ez a problémám, amellyel hozzád jöttem: merjek-e vele maradni, ezzel a rendkívüli emberrel, akit nem tudok szégyenkezés nélkül szeretni, aki minden nagysága mellett is éppen olyan szerencsétlen disznó mint én, vagy utazzam el a szökével, aki rendjénvaló társam a fertelmességben? Egy bizonyos: *úgy* nem lehet folytatni, ahogy eddig csináltuk, mert ez a háromszög nekem már a gyomromra megy, röhögtetően undorító.

— Várj csak. A *szőke* is...?

— Hát persze. Mit gondoltál?

Érdes a hangja, zokogásba csukló. A nap ferdén süt, de még mindig meleg. Szerencsétlen? „Ó, édes, egyetlen Lorenzom, szeretőm, szerelmem, szeretőm!” Szomjas, annyira, hogy majdnem sír belé. Legszívesebben széttépné a regényt, csupa hazugság. A *Közgazdaságtan* vacsora utánra maradt. Ki osztja így el, miféle igazság ez? Őt nem érintheti, ő nem érhet hozzá! Kinek panaszolja? A fák, füvek meg nem értik, hogy milyen betegség. Egészen lekapta a nap, a combján és a melle fölött. Látja-e valaha? Úgysem érintheti. Hiába szép; hiába jó hallani a hangját. Lorenzo — boldogság — meleg hajnalok Jutkával. Nem szól neki, ezt nem beszéli el. De most jó volna mellé bújni a tejszagú paplan alatt, hallgatózni a csipőjén, arcát odatapasztani a hasához, megcsókolni a mellét, nyakát átfonva könnyezni. Jutka! Ó, Jut—ka! Ret—te—ne—tes—.

KÉRY LÁSZLÓ